

Bisdom Rotterdam

GEDRAGSREGELS VOOR PASTORALE BEROEPSKRACHTEN IN HET BISDOM ROTTERDAM

INLEIDING

Gedragsregels worden door of namens de desbetreffende beroepsgroep vastgesteld of aangenomen. In het bisdom Rotterdam zijn de regels in de afgelopen jaren in verschillende termijnen besproken in de Priesterraad, met inbreng van vertegenwoordigers van de diakens en de pastorale werk(st)ers. Daarbij is gebruik gemaakt van (concept)regelingen op kerkprovinciaal niveau en in andere bisdommen. Een toelichting bij verschillende artikelen situeert de desbetreffende bepalingen.

De tekst van deze gedragsregels is vastgesteld op 1 mei 2008.

In het bisdom zijn verschillende categorieën medewerkers professioneel werkzaam in het pastoraat, te weten priesters, permanent diakens en pastoraal werkers en pastoraal wersters. Behalve een verschillende status hebben deze categorieën medewerkers ook verschillende rechtsposities. Die van de priesters en diakens liggen met name vervat in het canoniek recht en in diverse uitvoeringsregels; die van de pastoraal werk(st)ers in een eigen rechtspositieregeling. Afgezien van de verschillen tussen de gewijde bedienaren en de pastoraal werk(st)ers hebben zij veel gemeenschappelijks in de uitoefening van hun functies, met name waar het gaat om het uiterlijk waarneembaar gedrag als pastorale beroepskrachten. Daarom kunnen voor de categorieën van pastorale beroepskrachten gezamenlijke gedragsregels worden vastgesteld.

Gedragsregels hebben betrekking op feitelijk en waarneembaar gedrag. Zij hebben geen betrekking op handelingsmotieven of –intentie. Uiteraard zal bij de beoordeling van feitelijk gedrag de onderliggende motivatie een rol kunnen spelen in de waardering. De gedragsregels bevatten evenmin opvattingen over de inhoud van het werk van de verschillende categorieën werkers in het pastoraat. Zij gelden voor alle pastorale beroepskrachten, ongeacht status, afkomst of specifieke functie.

De gedragsregels zijn geen beroepscode. Deze is breder van aard. In een beroepscode wordt een taakprofiel (de taken die iemand vervult) en een competentieprofiel (de bekwaamheden die iemand moet hebben ter vervulling van de taken) geformuleerd. De beroepscode is veelal ook van belang bij toetsing in zowel het tuchtrecht als in de gewone rechtspraak.

Gedragsregels zijn ook van een andere aard dan een arbeidsovereenkomst. Deze regelt zakelijk de rechten en plichten die werkgever en werknemer ten opzichte van elkaar hebben.

Tegelijkertijd is het duidelijk dat er raakvlakken zijn tussen gedragsregels, beroepscode, arbeidsovereenkomst en rechtspositiereglement. Ze zijn verschillend van aard, maar complementair aan elkaar.

Voor gedragsregels heeft men als medewerker niet te tekenen. Ze vormen een onlosmakelijk onderdeel van de beroepspraktijk en zijn vanzelfsprekend van toepassing. De gedragsregels worden bij benoeming of zending verstrekt.

Op gedragsregels kunnen de pastorale beroepskrachten elkaar onderling aanspreken. Ze kunnen ook een rol spelen bij de beoordeling van gedrag door externe instanties, zoals de burgerlijke rechter, of interne kerkelijke instanties die op enig moment zouden moeten komen tot de beoordeling van gedragingen van werkers in het pastoraat.

Bij de beoordeling fungeren de gedragsregels als kader voor zowel de beroepsgroep als voor derden die zich een oordeel moeten vormen. De gedragsregels zullen daarbij niet geïsoleerd aan de orde komen, maar in relatie tot allerlei andere normeringen, zoals die welke vervat liggen in de rechtspositieregeling en in het geheel van normen van maatschappelijke betamelijkheid.

GEDRAGSREGELS

1. Werkingssfeer en begripsbepaling

- 1.1 De in deze gedragsregels vastgelegde bepalingen gelden voor allen die als pastorale beroepskrachten met een formele opdracht/zending van, benoeming en/of wijding door de bisschop van Rotterdam werkzaam zijn. Zij worden hieronder aangeduid met 'de werker in het pastoraat'.
- 1.2 Onder werker in het pastoraat wordt onderscheidenlijk verstaan:
Priester en diaken: de clerici die gehouden zijn de taak die hun door hun Ordinaris toevertrouwd wordt, op zich te nemen en getrouw te vervullen (canon 273, par. 2 CIC);
Pastoraal werker: de man of vrouw die na een door de bisschop erkende en voltooide pastoraal theologische opleiding met een zending van de bisschop op basis van een arbeidsovereenkomst deelneemt aan de uitvoering van de pastorale opdracht van de kerk in een pastorale functie;
- 1.3 Onder Pastoraat wordt verstaan: het behartigen van de geloofsverkondiging, de geloofsviering, de diaconie en de christelijke gemeenschapsvorming.

2. Algemeen

- 2.1. De werker in het pastoraat is persoonlijk verantwoordelijk voor de invulling en uitoefening van zijn/haar taak, binnen de door de kerk voor hem/haar gestelde regels en in overeenstemming met de leer van de kerk.
- 2.2. De werker in het pastoraat stelt zich in het maatschappelijk verkeer zorgvuldig op en is betrouwbaar. Hij/zij houdt het ambt hoog door zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen daarin, en in de beroepsgroep als geheel, niet wordt geschaad.
- 2.3. De werker in het pastoraat houdt de kennis en de vaardigheden die noodzakelijk zijn voor een kwalitatief goede uitoefening van zijn/haar taak op peil, onder andere door middel van studie, bij- en nascholing en voortdurende zorg voor spiritualiteit.
- 2.4. De werker in het pastoraat erkent dat hij/zij een voorbeeldfunctie vervult en streeft er naar zijn/haar persoonlijk leven in overeenstemming te doen zijn met de waarden en normen die vanuit de functie worden voorgestaan.

- 2.5. Al hetgeen de werker in het pastoraat in het kader van zijn/haar functie vertrouwelijk ter kennis is gekomen, valt onder zijn/haar beroepsgeheim. Tegenover derden bestaat een zwijgplicht.
- 2.6. Ten aanzien van privacy-gevoelige gegevens waakt de werker in het pastoraat ervoor dat deze gegevens uit zijn/haar archief en documentatie niet bekend worden aan derden.

3. Relaties tot mensen in het pastorale werk

- 3.1. De werker in het pastoraat gaat zorgvuldig om met het verschil in beroeps- en privé-relaties. Hij/zij garandeert in het pastoraat de onafhankelijkheid van de pastorant en bewaakt zorgvuldig dat geen belangenverstrengeling plaatsvindt tussen pastorale relaties en privé-relaties.
- 3.2. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de werker in het pastoraat om de grenzen in pastorale relaties aan te geven, en deze te bewaren en te bewaken.
- 3.3. De werker in het pastoraat eerbiedigt de persoonlijke (fysieke en geestelijke) integriteit van de ander, en is zich bewust van de vertrouwensrelatie tussen hem/haar en de pastorant, alsook van de machtsongelijkheid die dat met zich meebrengt. Hij/zij maakt geen misbruik van de openheid en kwetsbaarheid van pastoranten en gaat met hen geen relaties aan die de onafhankelijkheid en zelfstandigheid van beide betrokkenen op een ongewenste wijze beperken.
- 3.4. De werker in het pastoraat neemt noch voor zichzelf noch voor naaste verwanten voor verleende pastorale diensten erfenissen aan. Hij/zij beheert geen geld dat niet openlijk verantwoord kan worden.

4. Relatie tot de bisschop

- 4.1. De werker in het pastoraat erkent de eigen verantwoordelijkheid en plaats van de bisschop die in de kerk, als toezichthouder en herder, in zijn bisdom de kerkelijke benoeming of zending verleent. Priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers respecteren de eigen band van ieder met de bisschop op grond van hun wijding en/of zending.
- 4.2. De werker in het pastoraat is steeds bereid tot een loyale dialoog met de bisschop. Hij/zij erkent dat zijn/haar functie dient te worden uitgevoerd in het kader van de ene zending van het bisdom binnen de universele kerk. De werker in het pastoraat toont een loyale houding ten aanzien van de kerk in haar universele, kerkprovinciale en diocesane gestalte.
- 4.3. De werker in het pastoraat – benoemd of gezonden door de bisschop in een bepaalde functie, op een bepaalde plaats – onderkent de verantwoordelijkheid van de bisschop voor de spreiding van de pastorale beroepskrachten over het gehele bisdom. Hij/zij zal op grond van eigen benoeming of zending een verzoek van de bisschop tot verandering van functie en/of plaats in redelijkheid overwegen.

5. Relatie tot de collegae

- 5.1. De werker in het pastoraat aanvaardt en respecteert allen die door de bisschop zijn aangesteld als collegae in de meest ruime zin van het woord, en weet zich ook met de werkers in andere kerkgenootschappen in dezelfde geest verbonden.
- 5.2. De werker in het pastoraat neemt het in het algemeen voor zijn/haar collegae op en onthoudt zich van het in het openbaar uiten van kritiek op hun functioneren. Hij/zij stelt zich gereserveerd op wanneer hem/haar dergelijke kritiek ter ore komt.
- 5.3. Wanneer een werker in het pastoraat terugtreedt en in de parochie blijft wonen, wordt hij/zij parochiaan en neemt distantie in acht om zijn/haar opvolger de ruimte te laten voor het eigen functioneren.
- 5.4. De werker in het pastoraat acht zich mede verantwoordelijk voor het inwerken van nieuwe collegae.

- 5.5. De werker in het pastoraat acht collegialiteit hoog en participeert bijgevolg in het systematisch en regelmatig overleg met collegae met het oog op onderlinge samenwerking en op een vruchtbaar functioneren van samenwerkingsverbanden.
- 5.6. De werker in het pastoraat zet zich naar vermogen in voor een positieve uitstraling en voor de maatschappelijke belangen van de beroepsgroep waartoe hij/zij behoort, en betuigt steun aan de behartiging van deze belangen.
- 5.7. Vanuit zijn/haar verantwoordelijkheid voor de geloofsgemeenschap zet de werker in het pastoraat zich in voor werkzaamheden buiten de direct toegewezen taak, wanneer de situatie zulks vraagt.

6. Waarneming

- 6.1. De werker in het pastoraat weet en erkent dat bereikbaarheid een belangrijke voorwaarde is voor het goed functioneren van het pastoraat. Hij/zij is er mede verantwoordelijk voor dat tijdens zijn/haar afwezigheid een beroep kan worden gedaan op een andere werker in het pastoraat.
- 6.2. De werker in het pastoraat rekent het mede tot zijn/haar taak erop toe te zien dat overeengekomen waarnemingsregelingen in de praktijk goed functioneren.

Rotterdam, 1 mei 2008

+ A.H. van Luyn s.d.b.
Bisschop van Rotterdam

TOELICHTING bij 'Gedragsregels voor pastorale beroepskrachten in het Bisdom Rotterdam'

Inleiding

Het wetboek van canoniek recht formuleert enkele regels die betrekking hebben op priesters en diakens en het bij hun ambt behorende gedrag, met name in hoofdstuk III van Boek II, getiteld 'Verplichtingen en rechten van clerici'. Daarnaast spreken de 'Instructie over enige vragen betreffende de medewerking van lekenangelovigen aan het dienstwerk van priesters' (1997) en 'Meewerken in het pastoraat' (1999) zich mede uit over het werk van pastoraal werk(st)ers.

Feitelijk gedrag is waarneembaar voor iedereen. Bij de beoordeling van dit gedrag spelen beweegredenen die tot het gedrag aanleiding zijn in eerste instantie geen rol. Deze redenen kunnen eventueel in tweede instantie wel een rol spelen, als verklaring voor het handelen. Of het handelen daarmee ook gerechtvaardigd is, hangt af van de beoordeling van de omstandigheden.

Artikel 1.1

In deze regeling worden tot 'de werker in het pastoraat' niet gerekend de leden van pastoraatgroepen en kerkbesturen die onder verantwoordelijkheid van de plaatselijke pastor vallen, evenmin als andere vrijwilligers, tot welke categorie ook de gebedsleiders behoren.

Artikel 2.2

Het zich zorgvuldig opstellen in het maatschappelijk verkeer houdt onder meer in dat men toezeggingen en afspraken nakomt, maar ook dat men zich houdt aan wet en regelgeving. Men dient zich er steeds van bewust te zijn dat individuele ontsporingen de totale beroepsgroep ernstig kunnen schaden.

Artikel 2.4

De werker in het pastoraat functioneert in zekere zin als representant van de Kerk. Dit brengt beperkingen met zich mee, hetgeen onverlet laat dat hij/zij recht heeft op een privé-leven.

Artikel 2.5

Het beroepsgeheim geldt ook nadat de werker in het pastoraat zijn/haar functie heeft neergelegd. In justitiële zaken heeft een werker in het pastoraat het wettelijk recht zich te beroepen op zijn/haar geheimhoudingsplicht. Men is vrij om daar – in zeer ernstige gevallen en zo mogelijk na overleg met een collega – geen gebruik van te maken, hetgeen overigens het biechtgeheim ex canon 983 CIC onverlet laat.

Artikel 2.6

Ten aanzien van het hanteren van archief- en documentatie-gegevens in het algemeen geldt als kader CIC 538, lid 4 en 5 alsmede het 'Reglement Bescherming Persoonsgegevens Parochies' (Regelingen R.K. Kerkgenootschap in Nederland nr. 7) uit 2006.

Artikel 3.2

Het bewaren en bewaken van de grenzen in pastorale relaties is nadrukkelijk een taak van de werker en niet van degene die aan zijn of haar zorg is toevertrouwd.

Artikel 3.3

Het respecteren van de persoonlijke integriteit van de ander schept voor de werker in het pastoraat de verplichting om, zelfs als die ander dat verlangt of hem/haar daartoe uitnodigt, niet in te gaan op seksuele toenaderingspogingen, dan wel zelf zulke pogingen te ondernemen. De werker in het pastoraat kan zich derhalve niet disculperen door te stellen dat de ander het initiatief nam.

Artikel 3.4

Het is van belang dat werkers in het pastoraat vrij staan tegenover parochianen, welke vrijheid in principe wordt gewaarborgd door de toepasselijke honorering- en salarisregeling. Hij/zij is daarom terughoudend in het aannemen van giften en geschenken van parochianen voor zichzelf, en accepteert alleen kleine attenties. Het aanvaarden van grote geschenken voor zichzelf belast de pastorale relatie.

Artikel 4.2

De loyaliteit waarvan hier sprake is, is wederzijds van aard. Ze mag evenzeer verwacht worden van de pastorale beroepskracht als van de bisschop.

Artikel 5.3

Indien de emeritus (m/v) diensten aan het pastoraat verleent, gebeurt dit onder verantwoordelijkheid van bestuur en/of opvolger.

Artikel 5.5

Met deze bepaling is niet alleen het werken in teamverband bedoeld. Nogmaals benadrukt de bepaling dat werkers in het pastoraat samen een beroepsgroep vormen. Onder deze bepaling valt datgene dat in positieve zin bijdraagt aan het beeld dat men kan hebben van die groep. Dit beeld is onder meer van belang voor de wervende kracht die uitgaat naar hen die een functie in deze groep ambiëren.

Artikel 5.6

Elke organisatie heeft mensen nodig die zich niet alleen voor hun directe taken inspannen, doch ook voor het grotere geheel. Hierbij kan met name gedacht worden aan het lidmaatschap van bovenparochiële werkgroepen, van de priesterraad, de diocesane pastorale raad, het schoolbestuur, maatschappelijke organisaties enz. Voor pastoraal werk(st)ers geldt in dit verband dat de werkgever (het bestuur van de parochie) met deze extra werkzaamheden nadrukkelijk akkoord dient te gaan. Daarnaast is het uiteraard zo dat er altijd overleg zal bestaan tussen betrokkenen over het aanvaarden van een taak naast de opgedragen taak. De werker in het pastoraat voelt zich ook mede verantwoordelijk voor het ingroeien van nieuwe collegae in het beroep en zal zich in dit kader naar vermogen beschikbaar stellen als er op hem/haar een beroep wordt gedaan voor het geven van begeleiding.

Artikel 6.1

Deze verantwoordelijkheid kan nooit strijdig zijn met het recht dat elke werker in het pastoraat heeft op regelmatige vakantie en vrije tijd. Genoemde verantwoordelijkheid wordt derhalve gedeeld met collegae en – met name – het bestuur.